

УДК 141.319.8 : 316.66-055.2

DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2026.65.27>

УКОРОЧЕНИЙ БІЖЕНЕЦЬ: СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНЕ ЛІМБО УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕМІЩЕННЯ

Олена Романова

Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну
імені Михайла Бойчука,

кафедра мистецтвознавства і мистецької освіти

вул. М. Бойчука, 32, 01103, м. Київ, Україна

Західний університет Тімішоари (Румунія),

Лабораторія філософії, соціології та політології

бул. В. Парвана, 4, м. Тімішоара, 300223, Румунія

<https://orcid.org/0000-0002-8564-8943>

У статті досліджується статус українських вимушених мігрантів у країнах Європейського Союзу внаслідок повномасштабної війни (2022–2026 рр.) крізь призму філософської антропології, соціальної філософії та політичної теорії. Автор вводить концепт «укороченого біженця» для опису суб'єкта, позбавленого політичної натальності через тимчасовість правового статусу. **Метою** дослідження є аналіз стану *limbo*, в якому опинилися українці, шукаючи притулку на безпечній європейській території під час бойових дій в Україні. **Методологічними засадами** стали: теорія Х. Арендт про становище людини, пов'язане із втрачанням громадянської присутності та права мати права, а також концепція Дж. Агамбена *homo sacer* про нівелювання суверенної позиції і залишення індивіда у стані біоіснування. **Наукова новизна** полягає у введенні у світоглядно-екзистенціальну оптику концептів: укорочений біженець, чужий єврофон, тимчасовий європеець (європеець на годину), екзистенціальне міжкордоння тощо. Особливої уваги заслуговує розкриття в рамках соціально-антропологічного дискурсу проблематики специфічної групи українських біженців (зокрема, жінок), які через потрійну втрату ідентичності потрапили у вимір громадянського небуття. **Висновки.** Обґрунтовані концепції дозволяють констатувати, що в рамках екзистенційного міжмежжя інтелектуальний капітал України ігнорується панівними бюрократичними системами, перетворюючи людину на прекарного індивіда. Обґрунтовано, що подолання стану «укороченого біженства» потребує перегляду європейських стратегій інтеграції, які мають враховувати не лише базові потреби виживання, а й необхідність відновлення професійно-інтелектуальної суб'єктності жінок. Результати дослідження можуть бути використані для розробки моделей соціальної адаптації висококваліфікованих мігрантів у країнах ЄС, що сприятиме трансформації вимушеного переміщення з простору соціальної ізоляції у простір активної кроскультурної взаємодії.

Ключові слова: укорочений біженець, legal limbo, homo sacer, тимчасовий захист, міграція, війна, портативна ідентичність.

Постановка проблеми. Повномасштабне вторгнення російської армії в Україну 24 лютого 2022 року спричинило безпрецедентну хвилю вимушеної міграції, яка, своєю чергою, кинула виклик класичним уявленням про положення біженця. Тимчасовий статус перебування (*temporary protection*), наданий європейськими країнами, створив нову політико-антропологічну категорію осіб. Це *екзистенційно бездержавна людина*, чіє майбутнє штучно обмежене бюрократичними рамками. Проблема полягає у розриві між фізичним порядком (програма виживання) та неможливістю соціально-політичного самопроекування (програма творення). У межах цього дослідження ми використовуємо поняття «лімбо»

© Романова О., 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

(*limbo*), відповідно до дефініції Cambridge Dictionary [13] як стану невизначеності, що не піддається власному контролю. Це корелює з описом онтологічної пастки, про яку писала Х. Арендт, аналізуючи примарне існування людини поза межами політичної спільноти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання української міграції та ідентичності в умовах війни нині активно досліджують українські вчені. Зокрема, О. Гомілко [4] розглядає метаморфози української самобутності в межах європейського культурного простору. В. Єрмоленко [5] приділяє увагу екзистенційним вимірам свободи та відповідальності українця в умовах катастрофи. Специфічні аспекти адаптації та втрати соціального капіталу висвітлені у працях С. Макеєва [3]. Проте феномен «укороченого біженця» як суб'єкта, позбавленого здатності до політичної натальності (згідно з теорією Х. Арендт), залишається малодослідженим. Під «політичною натальністю» мається на увазі здатність особи до нового початку, можливості діяти та бути почутим у публічному просторі.

Оскільки основними представниками воєнної міграції є жінки та діти, то слід навести праці сучасних філософів та соціологів, у фокусі яких постає тема інтеграції українських жінок в європейський простір. Нині над зазначеною проблематикою активно працюють: Е. Лібанова, Є. Головаха, Ю. Лащук. Демограф Е. Лібанова [6] зазначає, що міграція жінок-професіоналів є найбільшою загрозою для майбутнього відновлення України, оскільки відбувається «вимивання» ціннісного людського капіталу. У своїх роботах 2024–2025 рр. соціолог Є. Головаха [3] відображає міграційну динаміку, вказуючи на розчарування та водночас адаптивну стійкість українців, які вже кілька років перебувають у стані невизначеності. Соціальний психолог І. Петровська [7] аналізує зв'язок між «національною ідентичністю» та здатністю адаптуватися в Європі для українок, які виїхали за кордон під час війни. Науковиця Ю. Лащук [12], описуючи соціологічні процеси міграції, розкриває складнощі професійної інтеграції в жіночій демографічній групі українських біженців у Євросоюзі.

Проте, попри наявність досліджень та наведення статистичних даних щодо втрати навичок (*skill waste*) у звітах Організації економічного співробітництва та розвитку (OECD) [14] та Міжнародного центру розвитку міграційної політики (ICMPD) [10], поза увагою дослідників залишається специфічний онтологічний вимір існування української інтелектуальної еліти вікової групи 45–65 років. **Мета статті.** Такий аналіз покликаний доповнити дискурс філософсько-антропологічним концептом з метою підсилення вивчення форм збереження портативної української ідентичності в умовах біологічної пастки європейського ринку праці.

Концепт «укорочений біженець». Насамперед видається за необхідне зазначити, що сучасний український вимушений мігрант у Європі – це не суб'єкт з рівними правами, а особа у статусі «до запитання». Тому доречним буде ввести термін «укорочений біженець» (*le réfugié raccourci – фр.*). Це дасть змогу зафіксувати такий модус існування, пов'язаний з обмеженням у часі та просторі, щоб влучніше передати ідею подарованої свободи, яку згодом доведеться повернути. «Свобода міститься тільки у політичній сфері, а необхідність – це дополітичний феномен» [2, с. 40]. Отже, статус українських біженців, згідно з Директивою Ради Європейського Союзу (*Council of the European Union*) про тимчасовий захист (ДТЗ), створює нову політичну категорію на міграційній карті – *укорочений біженець*. Тимчасова свобода (право на роботу, перебування та пересування), що надається, суперечить внутрішній травмі індивіда, для якого майбутнє держави (України в цьому випадку) та його власне майбуття залишаються невизначеними. Про травмування особистості, оповитої війною, що опиняється між вибором любові та вибором ворожнечі, детальніше описано мною у статті 2024 року [8].

Із вказаного вище бачимо, що суперечливість такого положення полягає в тому, що патронат Євросоюзу є обмеженим у часі за формулою: $3 + 1 + 1$ (рік); тобто спочатку дали прихисток на 3 роки, далі по одному року подовжували ще двічі. Така часова градація притулку фактично наклала зобов'язання не використовувати цей період для остаточної інтеграції, адже передусім на меті малося повернення українських біженців до розбитої війною країни. Можна сказати, що тимчасовий статус ніби стверджує: майбутнє для тебе завелике. Тому це буття й виглядає таким, яке навмисно вкоротили, відрізавши можливість планування майбуття. Спираючись на концепт В. Янкелевича «Майже нічого» (*presque rien – фр.*) [11], можна сказати, що українці опинилися у ситуації «майже ніде». Але водночас і «майже скрізь». У такому випадку «майже ніде» тотожно «майже скрізь». Акцентую, що з початком війни всі українці були у модусному положенні «буття в розломі». Далі їм довелося зробити вибір, і ті, хто виїхав з країни, здійснили стрибок у невідомість. Таким чином, отримавши експериментальний статус «тимчасовий захист», вони потрапили у громадянську ізоляцію, наче розтягнуті між державами, між кордонами. Утворився модус існування, який можемо назвати як «екзистенційне міжкордоння».

З огляду на концепт біополітики Дж. Агабмена *homo sacer* – це оголена людина, оскільки в представленій фігурі біженця наявним є розірваний зв'язок між людиною та громадянином. «Те, що в політичному порядку нації-держави немає автономного простору для чогось на кшталт чистої людини як такої, стає очевидним бодай з того факту, що навіть у найкращих випадках статус біженця завжди вважався тимчасовим станом» [9, с. 132]. Слід зазначити, що в нашому випадку такий вимір вимушеного *екзистенційного міжмежжя* відображає українку (переважно), що має фізичне тіло (біологічна присутність), але водночас вона позбавлена політичного тіла (права на довгострокову структуру). «Біженець – єдина категорія, яка дозволяє нам нині усвідомити форми й межі політичної спільноти, що перебуває у стані кризи» [9, с. 134].

Як зазначав Стефан Цвейг у праці «Вчорашній світ» [16]: будь-яка форма еміграції неминуче викликає дисбаланс, то у випадку українців ця неврівноваженість посилюється *хиткою тимчасовістю*, що до того ж обнуляє право на стабільність. Таким чином, ми можемо сказати, що український біженець, який опинився на безпечній європейській території, зовсім і не біженець із претензією на рівні права. У контексті, що утворився на основі виданого статусу «тимчасове перебування», його політико-антропологічний вимір доречно характеризувати як «укорочений біженець». Щодня стрілки його світоглядного годинника коливаються між питаннями: Жити? Вжити? Затриматись на якийсь час? Залишитися? Повернутись? Туди-сюди-куди?

Стан limbo: політичне небуття. Згідно з описаним вище, правове становище українців можна назвати «екзистенційно бездержавна людина». До того ж, як ми зазначали раніше, із відрізанним майбутнім, тобто без можливості створити потужну базу: соціальну, матеріальну, громадянсько-політичну. В цей самий час статус тимчасового захисту, виданий в якості екстреного механізму ЄС для українців, що втікають від війни, занурює людину у стан *limbo*. Співвідносячи такий концепт з теорією Х. Арендт [2], цей стан характеризується політичною підвішеністю, в якій люди втрачають не лише права (*rightless – безправний*), а і своє місце у світі. «Ми стали свідками появи нової категорії людей – тих, хто перебуває у стані повної юридичної та політичної підвішеності, де сам факт людського існування більше не гарантує жодного захисту» [1, с. 290].

Переїдемо до конкретизації зазначених положень. По-перше, людина втрачає правову визначеність і стає об'єктом солідарності, а не суб'єктом закону. По-друге, перекривається «натальність» (*natality*) – здатність людини починати нове, створюючи міцний

фундамент стабільного існування. Для укороченого біженця ця можливість блокується: він існує біологічно, але виключений із простору регуляції власної діяльності, оскільки в нього немає змоги впливати на результат подій. Все це перетворює його натальність на застиглий ресурс без права на реалізацію. Вочевидь, перебування в модусі *limbo* – це не життя, а виживання в очікуванні чергового адміністративного рішення про продовження статусу, його припинення чи можливу депортацію (якщо будуть невиконані якісь зобов'язання чи зафіксовані певні порушення). Додамо, що на прикладі Франції тимчасовий статус («рожевий папірець ідентичності»), виданий для українців, потрібно поновлювати кожні 6 місяців. У зв'язку з цим положення виглядає ще більш хитким, оскільки сновигання по бюрократичному лабіринту робить екзистенційно-правове існування крихким, бо законність перебування перетворюється на ходіння по тонкому льоду, який може тріснути в будь-який момент, як тільки-но емоційно-канцелярська температура виїде із показників європейської норми. І тоді рафіноване «позичене життя» розіб'ється вмиль.

З огляду на дослідження Х. Арендт кардинально інакшим постає становище біженця на новій території, оскільки індивід повністю підпадає під насильницьку стрічку невідзначеності, вразливості та виключеності зі структури суспільного життя, водночас опиняючись сам на сам зі своєю соціальною драмою. «У повністю розвиненій бюрократії не залишається нікого, з ким можна було б сперечатися, кому можна було б висувати претензії або на кого міг би чинитися тиск влади» [1, с. 278]. Зрозумілим стає те, що бюрократична європейська машина – це апарат, механістичний пристрій, якому притаманна хронічна безвідповідальність: тут не прагнуть надавати роз'яснень, а волітимуть передусім покарань. «Бюрократія – це форма правління, в якій кожен позбавлений політичної свободи, можливості діяти; бо правління Нікого – це не відсутність правління, а за певних обставин воно може виявитися однією з найжорстокіших і найтиранічніших його версій» [1, с. 278].

Тож, вочевидь, буття вимушеного українського мігранта фіксується у межах механістичної процедури з інструментарієм, що пригнічує натальність. Людині здебільшого пропонують стати автоматизованим формуляром, підкладеним під потужний тиск авторитарної системи, де влада кабінетів є домінуючою. Як було зазначено раніше, Директива ЄС створює чітку бюрократичну рамку: можеш діяти, але ти повинен перебувати у стані постійного очікування на зміну чи втрату набутого нетривкого статусу. Безперечно, такі коливання вказують на мінливе нестійке положення, яке може розчинитися в будь-яку мить під тиском адміністративного апарату.

«Чужий єврофон» та деконструкція інтелектуального капіталу. Поряд із зазначеним слід додати, що українець як «тимчасовик», опинившись на безпечній території ненадовго, потрапляє в непрописаний розряд «європеець на годину» (тимчасовий європеець) і стає своєрідним «чужим єврофоном», що намагається освоїти невідомий простір влади, аби втриматися в окресленій зоні спасіння. Детальніше таку проблематику описано мною у статті 2023 року [15] на прикладі українських вимушених мігрантів, що тимчасово стають «чужими франкофонами» (*alien francophones*), перебуваючи у Франції.

Однак особливу увагу необхідно приділити високоосвіченим українцям, які становлять інтелектуальний капітал нації. Отже, маючи 2–3 вищі освіти та науковий ступінь, вони стикаються з бюрократичною ієрархією, де їхній культурно-світоглядний актив ігнорується. Система зводить людину до рівня, як вказує Х. Арендт, *animal laborans* [2] – істоти, що лише працює задля виживання. Таким чином, відбувається деконструкція набутого раніше робочого активу (*work-kanimaly*): дипломи та звання обнуляються, перетворюючи інтелектуала на Господаря Ніхто. Окреслене вказує на наявність структурного інструменту політичного відчуження, де публічний простір закритий для тих, хто не має так би мовити «правильної» політичної історії в очах приймаючої держави.

Це свідчить про те, що відбувається конфлікт: людина, яка завжди накопичувала свої знання та навички, змушена знову вириватися в хаотичні, тимчасові дії. Не секрет, що у Європі акцент зроблено на соціальну підтримку сімей з дітьми, лишаючи в ізоляції жінок 45–65 років, які вже виростили дітей і, можливо, деякі з них лишилися в Україні (зокрема, дорослі сини), і можливо, їхні чоловіки вже загинули на війні чи воюють, тобто родинне оточення втрачене повністю. Як бачимо, європейський фокус на *nativity* як здатність до нового початку через соціальні захисні пропозиції орієнтований виключно на біологічну програму (родини, народження дітей, молоді люди), тоді як старшим жінкам відведено *громадянське небуття* на самоті. Поряд з цим варто взяти до уваги статистичні дані Міжнародного центру розвитку міграційної політики (ICMPD) [10]. У їхніх звітах зазначено, що більшість, а саме 55% жінок, які виїхали з України, належать до вікової категорії 35–65 років, що й підтверджує масштаб указаної аудиторії. Як бачимо, група освічених жінок – це унікальний феномен цієї війни.

Отже, наш фокус на жінку 45–65 років: людина з найвищим професійним *work-statusom* (2–3 дипломи, науковий ступінь тощо) та нульовим соціальним ресурсом (чоловік на війні/або загинув, дорослі діти поза межами країни). Зазначимо, що такій особистості буде найтяжче інтегруватися в європейський тимчасовий простір, перебуваючи на чужині у стані ізоляції. Складність ситуації полягає в тому, що у такої людини за плечима *потрійна втрата* ідентичності. Перша сталася понад 30 років тому, коли настав розпад Радянського Союзу. Далі йшов період відродження незалежності країни й разом з цим набуття української тожсамості. Однак у 2014 році багато українців з Криму, Луганської та Донецької областей стали внутрішньо переміщеними особами, примірявши на себе ідентичність ВПО. А з початком повномасштабної війни на території України вони пізнали особливості «укороченого біженства» за межами країни. Отже, сутність описаного дає змогу відслідкувати динаміку повного екзистенційно-онтологічного «оголення», хоча, насправді, зазначені представниці є носіями портагивної інтелектуальної ідентичності. Під таким поняттям маємо на увазі своєрідний «равликовий будинок» – їхні знання вони носять при собі, і це єдине, що ними не може бути втрачено, попри біоконцепт, з яким вони стикаються в рамках бюрократичних програм в умовах тимчасового перебування за кордоном.

До всього вищезгаданого слід додати, що хрупкість існування жінки 45–65 років, не здатної до біологічного відтворення (*nativity*), загострює власне сприйняття себе. Інтро-спективний погляд фіксує поступове зісковзання з набутих екзистенційно-світоглядних горизонтів, а разом з втратою звичних кордонів та соціально-буттєвих опор настає розчарування у власному долетворенні. Тут і зароджується транстравматичний досвід пораненої людини (*l'homme blessé – fp.*), який описаний мною у попередній статті [8]. На додачу тривожний стан такого індивіда посилюється нумінозним жахом можливої втрати власної держави, а значить і статусу громадянина незалежної країни – останньої захисної «шинелі». Безсумнівно, ця жінка здатна до інтелектуальної роботи, та у Європі вона виявляється соціально виключеною, непотрібною. Якщо діти виростили, а чоловік на війні, то така жінка в європейському контексті опиняється поза «фокусом турботи». Це і є прямим зведенням людини до біологічного існування з позбавленням прав мати права. Доцільно вказати, що для багатьох переміщених українських жінок наявні вихідні дані жакливі: втрата будинку, роботи, оточення, і найгірше родини – позбавлення психоемоційного складника, що б дозволив відновитися. Тобто повне соціально-громадянське небуття: *існування без можливості створити можливість*.

Резюмуючи, зазначимо, що українська жінка здатна до інтелектуальної праці, але реальний стан речей вказує на те, що вона позбавлена змоги потрапити до «соціальних

ліфтів», які б дозволили їй хоча б трохи піднятися з прірви небуття. Тож наочно продемонстровано, що тимчасовий порятунк для такої категорії часто призводить до стану *голозо життя*, де особистість відчуває себе наче стертою з карти буття. Поки єдиною формою захисту інтелектуальної структури для таких жінок стає боротьба за короточасні наукові гранти та участь у громадянському просторі за допомогою активностей, які створюють різні благодійні асоціації. Все це дозволяє людині свого роду потрапити під «соціальну парасольку» та на деякий час відчутти себе корисною і потрібною, тобто суб'єктом сенсів, а не виключеною із прав мати права.

Висновки. Підсумовуючи, можна стверджувати, що статус тимчасового захисту, наданого ЄС, є суперечливим: рятуючи фізичне тіло, він часто знищує політичного суб'єкта. З огляду на це українці опиняються у стані «майже скрізь» і «майже ніде» – в екзистенційному міжкордонні. Отже, концепт «укороченого біженця» вказує на неспроможність сучасної Європи інтегрувати високий інтелектуальний капітал українських вимушених мігрантів, замінюючи закон солідарною гостинністю. Вихід із цього «лімбо» лежить не в адаптації до низькокваліфікованої праці, а в кардинально інших типах програм, де наявним буде здатність українця стверджувати своє право на майбутнє через збереження та розвиток власної професійної та екзистенційної суб'єктності, всупереч бюрократичному «укороченню».

Список використаної літератури

1. Арентс Х. Джерела тоталітаризму. Київ : Дух і Літера, 2005. 584 с.
2. Арентс Х. Становище людини. / Пер. з англ. М. Зубрицької. Літопис, 1999. 255 с.
3. Головаха Є., Макеєв С. Соціологічний моніторинг: українське суспільство в умовах війни. Київ : Інститут соціології НАН України, 2024. 148 с.
4. Гомілко О. Метаморфози ідентичності в умовах війни. *Філософська думка*. 2023. № 2. С. 41–55.
5. Єрмоленко В. Плинні ідеології. Київ : Дух і Літера, 2018. 480 с.
6. Лібанова Е. Демографічні виклики для України: чи є шанс на відновлення? *Демографія та соціальна економіка*. 2024. № 2 (55). С. 3–21.
7. Петровська І. Психологічна стійкість особистості в умовах вимушеної міграції: гендерний аспект. *Габітус*, 2024. Вип. 58. С. 112–118.
8. Романова О. Homme blessé між вибором любові та вибором ворожнечі: контексти війни в Україні. *Traditions and new scientific strategies in the context of global transformation of society : scientific monograph*. Riga, Baltija Publishing (Latvia). С. 343–373.
9. Agamben G. Homo Sacer. Sovereign Power and Bare Life. Stanford University Press, 1998. P. 208.
10. ICMPPD. Migration Outlook 2026: Origins, routes and destinations. International Centre for Migration Policy Development. Vienna, 2026. P. 82.
11. Jankélévitch V. Le Je-ne-sais-quoi et le Presque-rien. Tome 1. La Manière et l'occasion. Points Essais, 1981. P. 160.
12. Lashchuk I. Professional integration of Ukrainian women in the EU: from “bare life” to social agency. *Journal of Migration and Integration*. 2025. Vol. 26. No. 1. P. 45–62.
13. Legal limbo. Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/us/dictionary/english/in-limbo>(дата звернення: 10.03.2024).
14. OECD. Skills on the move: Accommodating Ukrainian refugees in European labour markets. OECD Publishing, Paris, 2024. URL: <https://www.oecd.org/ukraine/>.
15. Romanova O. Alien francophones: socio-existential dimensions of being in exile. *Political and economic self-constitution: migration and citizenship education proceedings of the I International conference*. Florianópolis : UFSC. Corinth (Greece). June 2023. P. 57–62.
16. Zweig S. Die Welt von Gestern. Erinnerungen eines Europäers. 1943. P. 498.

A SHORT-TERM REFUGEE: THE SOCIO-POLITICAL LIMBO OF UKRAINIAN DISPLACEMENT

Olena Romanova

Mykhailo Boychuk Kyiv State Academy of Decorative and Applied Arts and Design,

Department of Art History and Art Education

32 M. Boychuk St., 01103, Kyiv, Ukraine

West University of Timisoara (Romania),

Laboratory of Philosophy, Sociology and Political Science

4 V. Parvan Bd, 300223, Timisoara, Romania

<https://orcid.org/0000-0002-8564-8943>

The article examines the status of Ukrainian forced migrants in European Union countries resulting from the full-scale war (2022–2026) through the lenses of philosophical anthropology, social philosophy and political theory. The author introduces the concept of the “shortened refugee” to describe a subject deprived of political natality due to the temporality of their legal status. **The study aims** to analyze the state of *limbo* in which Ukrainians find themselves while seeking asylum in safe European territories during the hostilities in Ukraine. **The methodological foundations** include H. Arendt’s theory on the human condition concerning the loss of civic presence and the “right to have rights”, as well as G. Agamben’s concept of *homo sacer* regarding the leveling of the sovereign position and leaving the individual in a state of bio-existence. **The scientific novelty** lies in the introduction of several concepts into the worldview-existential optics: the shortened refugee, the alien europhone, European for an hour and existential borderlands. Particular attention is paid to revealing, within the socio-anthropological discourse, the issues of a specific group of Ukrainian refugees (particularly women) who, due to a triple loss of identity, have fallen into the dimension of civic non-existence. **Conclusions.** The substantiated concepts allow for the assertion that within the existential “in-between” space, Ukraine’s intellectual capital is ignored by dominant bureaucratic systems, turning the human being into a precarious individual. It is argued that overcoming the state of “shortened refugeehood” requires a revision of European integration strategies, which must consider not only basic survival needs but also the necessity of restoring the professional and intellectual agency of women. The research results can be used to develop new models of social adaptation for highly qualified migrants in EU countries, contributing to the transformation of forced displacement from a space of social isolation into a space of active cross-cultural interaction.

Key words: shortened refugee, legal limbo, homo sacer, temporary protection, migration, war, portable identity.

Дата першого надходження статті до видання: 27.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 28.04.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 29.05.2026